

Limburg voelt noodweer jaar na dato nog steeds

Ruim een jaar geleden raasde extreem noodweer over het zuidoosten van Nederland. Tientallen boeren en tuinders zijn hierdoor gedupeerd. Hoe gaat het nu met ze en wat is er veranderd om deze problemen in de toekomst te voorkomen? ‘De financiële pijn is nog altijd voelbaar in de streek.’

Tekst: René Bouwmeester
Archieffoto BloembollenVisie

Een jaar na dato merkt akkerbouwer Wilbert Mans uit het Limburgse Weert nog altijd de gevolgen van het noodweer dat op 23 juni 2016 Zuidoost-Nederland trof. Een à twee hectare leliebollen die hij als tweejarig teeltmateriaal op contractbasis teelde, is verdwenen. Daarnaast had hij een perceel asperges, ook een meerjarige teelt, dat hij niet kon oogsten ‘omdat het gewas zo op zijn donder had gehad’. De rest van zijn gewassen was eenjarig. Daarvan heeft hij vorig jaar veel minder inkomsten gehad dan verwacht. “Het was een financieel zwaar jaar.” Het relaas van Mans staat niet op zichzelf. In totaal zijn zo’n twintig bollentelers gedupeerd. In de regio zijn meer agrarische ondernemers met andere gewassen die een vergelijkbaar moeilijke periode achter de rug hebben, zegt Jan Veltmans, portefeuillehouder water bij de Limburgse boerenorganisatie LLTB. “Het noodweer heeft zijn sporen nagelaten en die gaan kriskras door alle sectoren. Je kunt van elk gewas en elk perceel zo’n verhaal vertellen. Iedereen die er mee te maken heeft gehad, ondervindt nog steeds de gevolgen. Niet alleen zijn ze die dag nooit vergeten, ze voelen ook nog steeds de financiële pijn.” De schade gaat van klein tot groot en loopt bij sommige bedrijven in de honderdduizenden euro’s, zegt Veltmans. “In sommige gevallen gaat het om een oogstverlies van meerdere jaren. In kapitaalintensieve teelten als de aardappel-, bloembollen- en boomteelt zijn bijvoorbeeld grote verliezen geleden. Maar ook de veehouderij is geraakt. Melkveehouders moeten ruwvoer bijko-

pen omdat de maisteelt gedeeltelijk is verwoest.” Prisca Kleijn, directeur van de KAVB, heeft van de banken te horen gekregen dat er geen faillissementen zijn aangevraagd na de wateroverlast. “Maar dat zegt niet alles, want bij meerjarige teelten kan de schade van één jaar in de jaren daarna merkbaar blijven.” Veltmans denkt wel dat er ondernemers zijn gestopt omdat ze te ver moesten interen op hun financiële reserves. “Dan ga je formeel niet failliet, maar je kunt ook niet verder.”

OPLOSSING

Mans werd destijds een van de gezichten van de water- en hagelschade. Hij ontving staatssecretaris Martijn van Dam van Economische Zaken en probeerde hem te overtuigen van de noodzaak tot financiële steun voor de ondernemers. Het heeft niet geleid tot een bijdrage uit Den Haag. “Tot op heden heb ik niets vernomen. Niets positiefs of negatiefs. Ook van Van Dam niet. Het tekent de man.” Ook Veltmans constateert dat Van Dam de sector heeft teleurgesteld. “De landelijke overheid heeft ons laten zitten op dit gebied. Politiek gezien is er weinig ondernomen”, zegt hij. Over de provinciale politiek is hij positiever. “De regio heeft het maximale gedaan om ons te helpen. Het provinciebestuur heeft haar politieke netwerk aangesproken om ons te ondersteunen.” Prisca Kleijn trekt dan ook een harde conclusie. “Uiteindelijk is er geen steun gekomen voor Nederlandse bedrijven. Daarmee is duidelijk dat als zoiets nog eens gebeurt, ondernemers niet hoeven te rekenen op financiële steun van de overheid.” Het kabinet deed destijds de toezegging dat ondernemers werktijdverkorting voor hun perso-



De wateroverlast in 2016; sommige percelen vertonen een jaar later nog steeds bruine plekken

neel mochten aanvragen. In de praktijk is van deze regeling weinig gebruik van gemaakt, weet Mans. Telers hadden hun vaste mensen nodig om de schade op te ruimen. Glastuinders werken meestal met uitzendkrachten, zodat de personeelskwestie voor hen eenvoudig was op te lossen. Een bruikbare oplossing was volgens Mans binnen handbereik geweest. “De regering had eenvoudige maatregelen kunnen toepassen om boeren en tuinders tegemoet te komen. De overheid moest in die tijd dagelijks geld betalen als negatieve rente over geld dat vast stond. Als ze dat geld aan de agrarische sector hadden uitgeleend, hadden zij ons een flinke steun in de rug gegeven. Nu moesten wij geld lenen bij de bank en die doet het niet voor niets. Je hebt al een strop en daar komen deze extra rentelasten nog bij.”

De waterschappen in Limburg hebben wel actie ondernomen sinds de rampzalige 23 juni. KAVB, LLTB en LTO zijn blij met die ontwikkeling. Water-

schap Limburg heeft een actieprogramma opgezet met de titel ‘Water in Balans’. Het waterschap werkt hiermee onder meer aan het verminderen van wateroverlast in bebouwde gebieden, beter beekonderhoud en betere informatievoorziening. Mans heeft dit nieuwe beleid direct teruggezien in een aanpassing van het maaibeeld langs de sloten en beken. “Het waterschap heeft ervan geleerd. Dat is het grootste pluspunt. Als de sloten en afwateringskanalen vorig jaar zo schoon waren geweest als nu, dan waren de problemen een stuk kleiner geweest.” Mans vindt wel dat de nieuwe werkwijze van de waterschappen indirect aantoont dat zij in het verleden nalatig zijn geweest. “Alleen zullen ze dat nooit toegeven, want dan zijn ze aansprakelijk en moeten ze uitkeren.” Veltmans ziet dat genuanceerder. “De waterschappen hebben gedaan waar ze volgens de wet voor aan de lat staan. Achteraf gezien was dat niet voldoende.” Veltmans ziet nog een pluspunt. “Voorheen was

de landbouw het ‘rioolputje’ als het om water gaat. Dat is nu omgeslagen. Er wordt in Limburg rekening gehouden met de agrarische sector. Door de enorme wateroverlast van toen is men op alle fronten anders gaan denken.”

VERZEKERING

Staatssecretaris Van Dam heeft gezegd dat ondernemers zich kunnen verzekeren tegen de gevolgen van het noodweer, onder meer via de Brede Weersverzekering. Veltmans bestrijdt dit. “Het verzekeren van deze kapitaalintensieve teelten is met deze hoge premies onbetaalbaar. En zelfs al hadden deze telers zo’n verzekering gehad, dan hadden ze een schijntje gekregen van de totale schade, want het eigen risico is minimaal 30 procent.” Kleijn voegt daaraan toe dat het concept van de weersverzekering niet aansluit bij de bollenteelt. “Met verspreid liggende percelen, veel kortlopen, de huurovereenkomsten en diverse gewassen is het risico al redelijk gespreid.”

Watervisie KAVB

De KAVB werkt aan een visie op het waterbeleid in Nederland. Dit document wordt dit najaar aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu aangeboden. In deze visie staat op hoofdlijnen hoe de sector aankijkt tegen waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid. Een belangrijke conclusie luidt dat de betrokken partijen vooral in gesprek moeten blijven zodat voor iedereen duidelijk is wie waarvoor het aanspreekpunt is, zeker bij calamiteiten.